

ЗМІСТ

Передмова	5
-----------------	---

Розділ 1

Теоретико-методологічні засади визначення адміністративно-правового статусу

поліції охорони в Україні	7
1.1. Історико-правовий аналіз становлення та розвитку правового статусу поліції охорони	7
1.2. Місце поліції охорони в системі правоохоронних органів України	27
1.3. Поняття та структура адміністративно-правового статусу поліції охорони	44
Висновки до розділу 1	63

Розділ 2

Елементи адміністративно-правового статусу функціонування поліції охорони в Україні

.....	67
2.1. Правові засади діяльності поліції охорони	67
2.2. Права та обов'язки поліції охорони в Україні	85
2.3. Юридична відповідальність, як елемент правового статусу поліції охорони в Україні	103
Висновки до Розділу 2	118

Розділ 3

Напрямки вдосконалення адміністративно-правового статусу поліції охорони

.....	122
3.1. Зарубіжний досвід визначення адміністративно-правового статусу діяльності поліції охорони та можливості його використання в Україні	122

3.2. Напрямки вдосконалення юридичних гарантій діяльності поліції охорони	138
3.3. Шляхи вдосконалення заходів забезпечення реалізації адміністративно-правового статусу поліції охорони в Україні	156
Висновки до Розділу 3.	174
Висновки	179
Список використаних джерел	185

ПЕРЕДМОВА

Становлення та розбудова України як сучасної соціальної, демократичної та економічно розвинутої держави, яка буде функціонувати на засадах зміцнення законності і правопорядку, а також суворого дотримання прав та свобод людини і громадянина, значною мірою залежить від ефективності роботи окремих органів державної влади серед яких чільне місце належить Національній поліції України. На даний центральний орган виконавчої влади покладено досить великий перелік складних завдань, пов'язаних із забезпеченням правопорядку та профілактикою правопорушень в середині держави. А відтак, від ефективності роботи поліції напряму залежить стан правопорядку в цілому, рівень довіри населення до держави та її органів, тощо. Втім, складність завдань, які стоять перед Нацполіцією, обумовлює існування складної організаційної структури даного відомства, в якій важливе місце належить поліції охорони. Остання фактично представляє собою «орган в органі», який також має правоохоронні функції, але виконує їх в межах власної досить вузької компетенції. Разом із тим варто вказати, що на сьогоднішній день, у правовому регулюванні роботи поліції охорони існує низка прогалин та недоліків, наявність яких перш за все обумовлена неякісним законодавчим забезпеченням адміністративно-правового статусу даного структурного підрозділу Національної поліції України.

Варто відзначити, що питання адміністративно-правового статусу поліції охорони розглядались поверхнево і лише в розрізі окремих проблематик. Зокрема йому приділяли увагу: А.Н. Арзамаскин, С.О. Баран, Н.М. Баранова, О.І. Беспала, М.А. Бояринцева, В.А. Васильєва, Ю.Б. Власов, В.В. Галуцько, Г.М. Глибіна, А.С. Дяченко, О.С. Жидкова, Ю.О. Загуменна, Д.К. Катрич, Ю.М. Кириченко, С.В. Ківалов, О.М. Кличук, А.Н. Костюков, В.С. Куйбіда, М.М. Мазепа, О.В. Маркевич,

Р.С. Мельник, О.О. Морозан, О.А. Падалка, В.Н. Парсяк, О.В. Петришин, С.П. Погребняк, І.І. Сенчук, В.М. Сивак, О.А. Ситницька, С.Г. Стеценко, Т.В. Субіна, Н.І. Сулік, І.Я. Терлюк, О.В. Ткаченко, О.П. Угровецький, В.І. Фелик, В.М. Фесюнін, В.Н. Хропанюк, Д.Д. Цабрия, В.В. Шаповал, М.В. Шиленко, Т.П. Яцик, І.І. Яцкевич та багато інших. Разом із тим, незважаючи на чималу кількість наукових розробок, справедливим буде відзначити, що переважна більшість правників досліджували поліцію охорони нерозривно від Національної поліції України, а її адміністративно-правовому статусу увага приділялась лише поверхнево.

Таким чином, недосконалість правового регулювання діяльності поліції охорони, наявність прогалин у чинному законодавстві України, яким визначається правовий статус даного відомства, а також відсутність комплексних монографічних досліджень, присвячених даній проблематиці, обумовлюють актуальність представленої монографії, яка присвячена визначенню сутності та особливостей адміністративно-правового статусу поліції охорони в Україні.

РОЗДІЛ 1

Теоретико-методологічні засади визначення адміністративно-правового статусу поліції охорони в Україні

1.1. Історико-правовий аналіз становлення та розвитку правового статусу поліції охорони

Як влучно зазначає В.М. Божко історія – це не просто лінійне розгортання окремих подій, які наближують як окрему людину, так і суспільство в цілому до абсолютної істини в конкретному питанні, це рух, багатий на суперечності, який характеризується не лише прогресом, а й різноманітними непередбачуваними поворотами назад у процесі пізнання і правового регулювання суспільних відносин¹. На нашу думку ця теза якнайкраще показує позитивну направленість будь-якого дослідження історичної спрямованості. Адже погляд у минуле дає можливість зіставити помилки предків та позитивні досягнення сучасних поколінь, що в кінцевому результаті допомагає зрозуміти майбутні цілі. Ми переконані, що застосування подібної форми буде мати позитивні наслідки в рамках дослідження правового статусу поліції охорони, адже її використання відкриє особливості становлення та розвитку цього державного органу.

¹ Божко В. Генеза правового регулювання оплати праці в Україні впродовж Х – ХХ століть / В. Божко // Вісник Академії правових наук України: збірник наукових праць. 2010. № 2(61). С. 133-142.

Першочергово необхідно зауважити, що «ядром» будь-якого історико-правового аналізу є періодизація. Вона допомагає систематизувати великий масив історичного матеріалу, виділивши конкретні події в окремі часові рамки на основі яких простіше сформулювати висновки щодо об'єкту дослідження та його стану в певний момент розвитку. В сучасній науковій літературі періодизація історії становлення та розвитку правового статусу поліції охорони належного окреслення не має, однак, ця проблема частково досліджувалась під час розгляду тих чи інших подій загальної історії України. В цьому ж ракурсі вчені формулювали відповідні погляди щодо періодизації. Наприклад, Чуткий А.І. в своїх дослідженнях наводив такі етапи розвитку нашої держави:

- 1) Найдавніша історія України;
- 2) Київська Русь і Галицько-Волинське князівство;
- 3) Україна в другій половині XIV – першій половині XVII століття;
- 4) Національно-визвольна війна 1648–1657 років – Україна у другій половині XVII століття;
- 5) Українські землі наприкінці XVII – XVIII століття;
- 6) Українські землі наприкінці XVIII – у першій половині XIX століття;
- 7) Україна у другій половині XIX – на початку XX століття;
- 8) Україна в роки Першої світової війни та Визвольних змагань 1917–1921 років;
- 9) Україна у 1921–1938 роки;
- 10) Україна в роки Другої світової війни;
- 11) Україна у 1945–1991 роки;
- 12) Сучасний етап розвитку України².

О. Субтельний, періодизацію історії України бачив наступним чином:

- 1) період Київської Русі;
- 2) польсько-литовська доба;
- 3) епоха козацтва;
- 4) період імперського панування на території України;
- 5) розвиток України у XX столітті³.

² Чуткий А.І. Історія України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: МАУП, 2006. 352 с.

³ Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний // К.: Либідь. 1994. 736 с.

В.Я. Білоцерківський аналізуючи в своїх працях історію розвитку нашої держави виділяв наступні етапи її становлення та еволюції:

- первісне суспільство, найдавніші цивілізації;
- розвиток України за часів Київської Русі;
- роздробленість Київської Русі та розквіт Галицько-Волинського князівства;
- «Литовська» доба (друга половина XIV – перша половина XVI століття), виникнення козацтва;
- Україна під владою Польщі, зростання козацтва (друга половина XVI – перша половина XVII століття);
- Національно-визвольна революція, утворення Української держави;
- боротьба за незалежність, поділ України, громадянська війна (друга половина XVII століття);
- Україна у XVIII століття – знищення царизмом її державності;
- розвиток Західної та Східної України у кінці XVIII – середині XIX століття);
- «Російська» та Західна Україна у другій половині XIX – на початку XX століття;
- українська революція, громадянська війна у 1917–1920 роках;
- Радянська Україна між двома світовими війнами;
- становище України під час другої світової війни;
- Україна: друга половина 40-х – 80-і роки
- Україна незалежна, 1991–2005 роки, кроки оновлення, кризові явища⁴.

Аналізуючи генезу становлення та розвитку правоохоронних органів безпосередньо, Т.П. Яцик спирався на таку періодизацію:

- правоохоронні органи за часів первісного суспільства;

⁴ Білоцерківський В.Я. Історія України: Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 536 с.

- розвиток правоохоронної системи в період становлення та розквіту Київської Русі;
- польсько-литовський період формування правоохоронних органів на території України, формування правоохоронної системи Київської Русі;
- розвиток відомств правопорядку за часів перебування українських земель у складі Російської Імперії;
- правоохоронні органи Радянського Союзу;
- сучасний етап розвитку національної правоохоронної системи⁵.

Отже, підходи науковців до періодизації історії України є різними, але засновуються на єдиній моделі відповідно до якої ті чи інші етапи виділяються із прив'язкою до конкретних історичних подій. Спираючись на цей важливий аспект ми дійшли висновку, що історико-правовий аналіз становлення та розвитку правового статусу поліції охорони має відбуватись в рамках таких етапів:

- перший – формування правоохоронних органів за часів стародавніх держав (до IX століття нашої ери);
- розвиток системи органів правопорядку та охоронної складової в їх діяльності за часів Київської Русі (IX – XIII століття);
- функціонально-паровий статус правоохоронних органів у період з XIV по XVII століття;
- поліцейські відомства Імперської Росії та зародження на їх теренах особливих поліцейських підрозділів охорони (XVIII – початок XX століття);
- розвиток позавідомчої охорони в радянській міліції (20–90-ті роки XX століття);
- правовий статус поліції охорони за часів незалежності України (90-ті роки XX століття – по теперішній час).

⁵ Яцик Т.П., Тєслєр М.В. Генезис становлення та розвитку правоохоронних органів, що здійснюють досудове розслідування злочинів у сфері оподаткування / Т.П. Яцик, М.В. Тєслєр // Міжнародний юридичний вісник: актуальні проблеми сучасності (теорія та практика). 2017. Вип. 4–5 (8–9). С. 208-214.